

Overzicht financieringsstromen in de culturele sector

Rogier Brom
Bjorn Schrijen

Boekmanstichting
Kenniscentrum voor kunst,
cultuur en beleid

Overzicht financieringsstromen in de culturele sector

1 mei 2019

Rogier Brom
Bjorn Schrijen

Boekmanstichting
Kenniscentrum voor kunst,
cultuur en beleid

Inhoudsopgave

Inleiding	3
1. Cultuurbegroting OCW	3
2. Cultuurbegroting gemeenten	6
3. Cultuurbegroting provincies	8
4. Rijksfondsen voor cultuur	9
5. Culturele crowdfunding	12
6. Particuliere fondsen	14
7. Belastinguitgaven aan cultuur	15
8. Giften aan cultuur	16
9. Sponsorbedragen BIS-instellingen	17
10. Publieksinkomsten en inkomsten uit verkoop	19

Inleiding

De Raad voor Cultuur heeft de Boekmanstichting verzocht informatie te leveren ten behoeve van zijn advies over de financiering van cultuur dat werd gepubliceerd in februari 2019. Deze informatie had betrekking op geldstromen in de culturele sector en is in dit rapport bijeengebracht en geactualiseerd. Hierbij is getracht een zo goed mogelijk beeld te geven van de financieringsstromen in de culturele sector.

De selectie van gegevens in dit rapport is bepaald door de vraagstelling van de Raad maar aangevuld met gegevens die helpen om een meer compleet beeld van de financieringsstromen te geven. Verder onderzoek en afstemming van gegevens zal inzicht in de financieringsstromen kunnen verbeteren. We nodigen iedereen met relevante aanvullingen dan ook van harte uit om deze met ons te delen.

1. Cultuurbegroting OCW

Tabel 1 – Rijksuitgaven aan cultuur, volgens de jaarverslagen van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) volgens artikel 14¹

	Totale uitgaven excl. apparaats- uitgaven ² (x €1.000.000)	Totale uitgaven excl. apparaats- uitgaven – gecorrigeerd voor inflatie ³ (x €1.000.000)
2004	747,10	747,10
2005	831,59	817,69
2006	878,40	854,32
2007	816,96	782,05
2008	887,29	828,66
2009	866,19	799,36
2010	928,91	846,24
2011	866,97	772,06
2012	890,99	774,09
2013	704,73	597,34
2014	709,47	595,40
2015	713,45	595,17
2016	795,14	661,33
2017	738,42	605,67

Noten:

1. Naast het bedrag dat jaarlijks via de cultuurbegroting aan cultuur wordt uitgegeven, zijn er uitgaven aan cultuur via andere onderdelen op de OCW-begroting of via andere departementen. Zo worden via de mediabegroting (OCW,

artikel 15) instellingen gesubsidieerd die zowel raakvlak hebben met de Nederlandse omroepen als met het kunst- en erfgoedbeleid. Ook musea die door andere departementen worden gesubsidieerd en de uitgaven van het Ministerie van Buitenlandse Zaken voor internationaal cultuurbeleid zijn niet meegenomen in de totaaluitgaven volgens artikel 14.

2. Deze uitgaven geven geen zuivere vergelijking door de tijd vanwege veranderingen in de geldstromen rondom De Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed en de Koninklijke Bibliotheek, zie tabel 2.
3. Inflatiecorrectie op basis van prijspeil 2004.

Bron:

- Centraal Bureau voor de Statistiek (2018) [Consumentenprijzen; prijsindex 1900=100](#). Den Haag/Heerlen: Centraal Bureau voor de Statistiek.
- Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (2007-2017) [Jaarverslag](#). Den Haag: Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

Tabel 2 – Rijksuitgaven aan cultuur, via artikel 14 met correctie voor gevolgen technische wijzigingen (bedragen in miljoenen euro's)¹

	2012	2013	2014	2015 ²	2016 ²	2017 ²
Kunsten	351,18	217,92	197,03	197,50	206,45	226,33
Erfgoed	286,57	251,90	257,44	279,77	360,43	285,03
Film	48,40	40,59	60,29	60,89	62,10	65,38
Letteren en bibliotheken	57,89	52,31	54,65	61,53	63,88	63,59
Creatieve industrie	22,66	24,22	23,68	22,41	22,11	23,79
Archieven	52,08	53,11	61,66	67,49	63,79	64,56
Cultuureducatie en amateurkunst	56,28	50,50	50,95	52,14	57,62	56,30
Overig ³	35,79	32,63	21,98	18,54	22,25	16,59
Totale uitgaven	910,84	723,18	727,67	760,25	858,62	801,56

Noten:

1. In deze tabel is vanaf 2012 gecorrigeerd voor de uitgaven aan cultuureducatie in het primair onderwijs. Hierbij vind een overboeking plaats van Artikel 14 naar Artikel 1 (primair onderwijs).
2. Vanaf 2015 is er sprake van technische wijzigingen in de begrotingen en jaarverslagen van OCW:
 - Tot en met 2014 bevatte de post Rijksdienst Cultureel Erfgoed (Art. 95, OCW) zowel programmagelden als apparaatskosten. Vanaf 2015 zijn de programmagelden overgeheveld naar Artikel 14. Voor die tijd is er dus sprake van een onderschatting van het totaalbedrag.
 - Vanaf de inwerkingtreding van de Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen (Wsob) vindt er jaarlijks een overboeking plaats

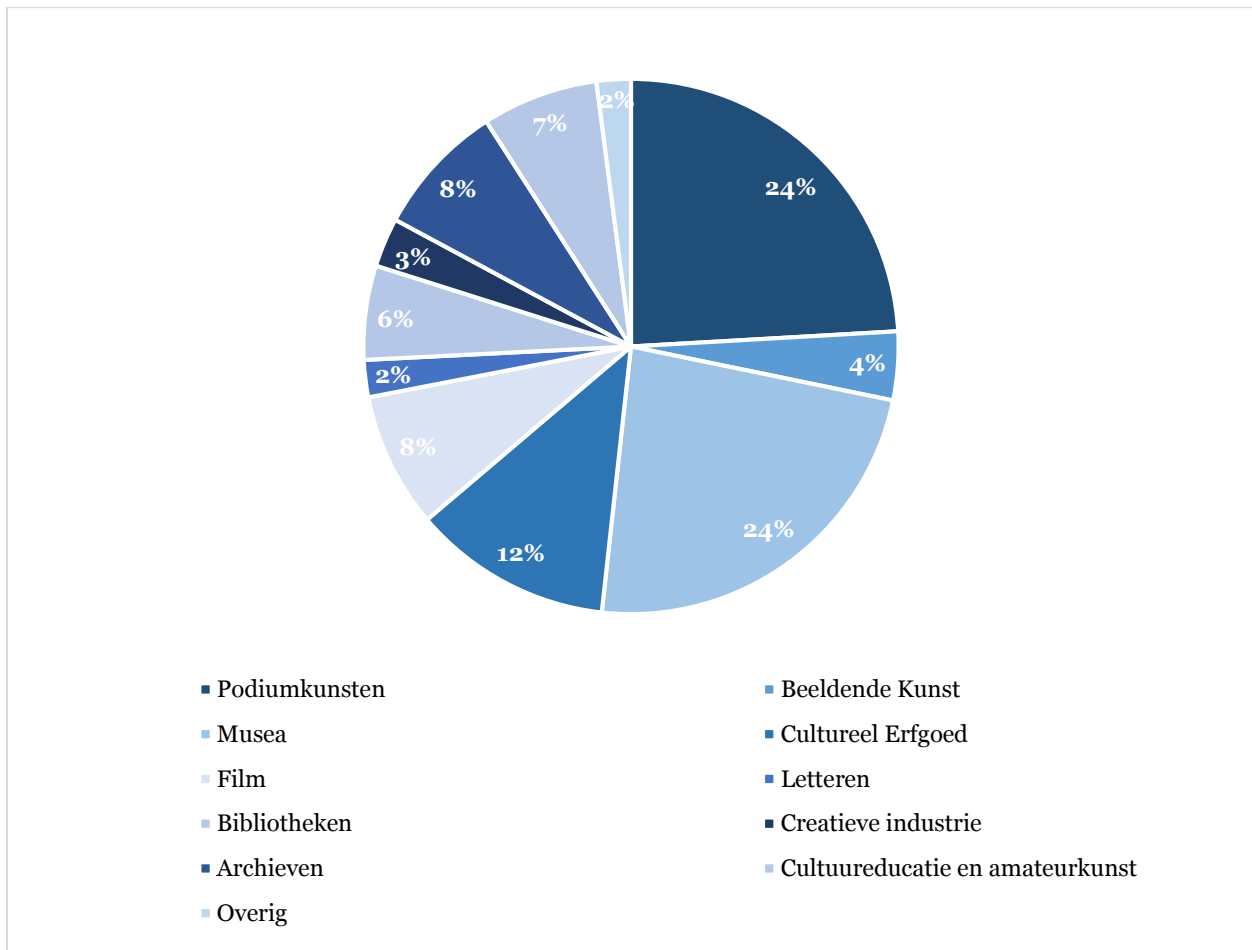
van begrotingsartikel 14 (Cultuur) naar –artikel 16 (Onderzoek en wetenschapsbeleid). Hiervoor is in de tabel gecorrigeerd.

3. De categorie ‘overige uitgaven’ betreft zowel bovensectorale uitgaven als uitgaven die om technische redenen niet consequent aan een sector zijn toe te delen.

Bron:

- Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (maatwerk).
- Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (2007-2017) [Jaarverslag](#). Den Haag: Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

Figuur 1 – Rijksuitgaven aan cultuur over 2017, via artikel 14 met correctie voor gevolgen technische wijzigingen met uitsplitsing kunsten, erfgoed, letteren en bibliotheken.

Bron:

- Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (maatwerk).
- Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (2007-2017) [Jaarverslag](#). Den Haag: Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

Tabel 3 – Rijksuitgaven aan COFOG-functie 8.2 ‘cultuur’, volgens het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS)

	Totale uitgaven (x €1.000.000)	Totale uitgaven – gecorrigeerd voor inflatie ¹ (x €1.000.000)
2009	877	877,00
2010	948	935,83
2011	831	801,89
2012	850	800,22
2013	696	639,26
2014	720	654,75
2015	706	638,19
2016 ²	851	766,97

Noten:

1. Inflatiecorrectie op basis van prijspeil 2009.
2. Dit betreft voorlopige cijfers.

Bron:

- Centraal Bureau voor de Statistiek (2017) [Overheid; uitgaven naar functie](#). Den Haag/Heerlen: Centraal Bureau voor de Statistiek.
- Centraal Bureau voor de Statistiek (2018) [Consumentenprijzen; prijsindex 1900=100](#). Den Haag/Heerlen: Centraal Bureau voor de Statistiek.

2. Cultuurbegroting gemeenten

Om inzicht te krijgen in de cultuurlasten van de Nederlandse gemeenten en provincies, heeft het CBS in samenwerking met het Ministerie van OCW een aanvulling verspreid op de IV3-uitvraag die de bestedingen aan cultuur in kaart brengt.

Voor een overzicht van de ontwikkeling van deze uitgaven biedt het CBS inzicht in het totaal van de gemeentelijke en provinciale uitgaven aan cultuur – zie tabel 5 hieronder. Hoewel het precieze aandeel van provincies en gemeenten hierin niet bekend is, is duidelijk dat gemeentes verreweg het grootste deel van de uitgaven voor hun rekening nemen – zo blijkt in de CBS StatLine-tabel ‘Overheid; uitgaven cultuur, sport en recreatie 1999-2012’ dat gemeentes tussen 1999 en 2012 een gemiddeld aandeel van 83 procent hadden in de uitgaven aan cultuur door lokale overheden.

Preciezere cijfers biedt de CBS StatLine-tabel *Gemeenterekeningen; baten en lasten naar regio en grootteklasse*. Volgens deze tabel bedroegen de gemeentelijke lasten op de post ‘Kunst, bibliotheken en overig’ in 2015 1,742 miljard euro en in 2016 1,723

miljard euro. De website [OCW in Cijfers](#) noemt een vergelijkbaar bedrag voor 2017: ‘Gemeenten geven in 2017 gezamenlijk ruim 1,7 miljard euro uit aan cultuur’. Cijfers vóór 2015 zijn door een trendbreuk niet goed vergelijkbaar met die in latere jaren.

Tabel 4 – Gemeentelijke cultuurlasten 2017, ingedeeld per provincie

	Totale uitgaven aan cultuur (x €1.000)	Uitgaven aan cultuur per hoofd van de bevolking (€) ¹
Drenthe	39.662	80,91
Flevoland	43.722	107,71
Friesland	53.223	82,33
Gelderland	169.544	83,04
Groningen	70.641	121,03
Limburg	118.316	105,93
Noord-Brabant	248.709	99,26
Noord-Holland	355.075	126,94
Overijssel	104.295	91,01
Utrecht	142.732	111,59
Zeeland	35.590	93,31
Zuid-Holland	454.544	125,00
Totaal	1.836.053	107,81

Noten:

1. Het gemiddelde voor de uitgaven per hoofd van de bevolking is gewogen naar omvang van de bevolking per provincie.

Bron:

- Centraal Bureau voor de Statistiek (2018) [Detaillering cultuurlasten gemeenten en provincies](#), Den Haag/Heerlen: Centraal Bureau voor de Statistiek.
- Boekmanstichting en Atlas voor gemeenten, ‘[Regionale Cultuurindex](#)’, op www.boekman.nl (bewerking).

Tabel 5 – Uitgaven van lokale overheden aan COFOG-functie 8.2 ‘cultuur’, volgens het Centraal Bureau voor de Statistiek

	Totaalbedrag (x €1.000.000)	Totaalbedrag – Gecorrigeerd voor inflatie ¹ (x €1.000.000)
2005	2.133	2.133
2006	2.197	2.173
2007	2.299	2.238
2008	2.574	2.445
2009	2.655	2.492
2010	2.646	2.451
2011	2.615	2.368
2012	2.568	2.269
2013	2.591	2.233
2014	2.476	2.113
2015	2.615	2.219
2016 ²	2.468	2.088

Noten:

1. Inflatiecorrectie op basis van prijspeil 2005.
2. Dit betreft voorlopige cijfers.

Bron:

- Centraal Bureau voor de Statistiek (2015) [Overheid; uitgaven cultuur, sport en recreatie 1999-2012](#). Den Haag/Heerlen: Centraal Bureau voor de Statistiek.
- Centraal Bureau voor de Statistiek (2017) [Overheid; uitgaven naar functies](#). Den Haag/Heerlen: Centraal Bureau voor de Statistiek.
- Centraal Bureau voor de Statistiek (2018a) [Gemeenterekeningen; baten en lasten naar regio en grootteklasse](#). Den Haag/Heerlen: Centraal Bureau voor de Statistiek.
- Centraal Bureau voor de Statistiek (2018b) [Consumentenprijzen; prijsindex 1900=100](#). Den Haag/Heerlen: Centraal Bureau voor de Statistiek.
- Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (z.d.) ‘[Gemeentelijke uitgaven aan cultuur](#)’. Op: www.ocwincijfers.nl. Laatst geraadpleegd op 1 oktober 2018.

3. Cultuurbegroting provincies

Tabel 6 - Provinciale cultuurlasten in 2017

	Totale uitgaven aan cultuur (x €1.000)	Uitgaven aan cultuur per hoofd van de bevolking (€) ¹
Drenthe	19.708	40,20
Flevoland	9.821	24,19
Friesland	38.048	58,86
Gelderland	43.280	21,20
Groningen	14.938	25,59
Limburg	56.481	50,57
Noord-Brabant	42.271	16,87
Noord-Holland	9.001	3,22
Overijssel	16.315	14,24
Utrecht	16.339	12,77
Zeeland	18.210	47,74
Zuid-Holland	17.091	4,70
Totaal	301.503	17,70

Noten:

1. Het gemiddelde voor de uitgaven per hoofd van de bevolking is gewogen naar omvang van de bevolking per provincie.

Bron:

- Centraal Bureau voor de Statistiek (2018) [Detaillering cultuurlasten gemeenten en provincies](#), Den Haag/Heerlen: Centraal Bureau voor de Statistiek.

4. Rijksfondsen voor cultuur

Tabel 7 - Door Rijkscultuurfondsen verstrekte meerjarige subsidies (2017-2020)

	2017-2020	
	Aantal subsidies	Totaal subsidiebedrag (x €1.000.000)
Fonds Podiumkunsten	143	38,8 ¹
Fonds voor Cultuurparticipatie	29	3,8
Stimuleringsfonds Creatieve Industrie	15	3,4
Nederlands Filmfonds	3	0,3
Nederlands Letterenfonds	13	1,4
Mondriaan Fonds	28	2,8
Totaal	231	50,5

Tabel 8 – Door Rijkscultuurfondsen verstrekte meerjarige subsidies (2013-2016)

	2013-2016	
	Aantal subsidies	Totaal subsidiebedrag (x €1.000.000)
Fonds Podiumkunsten	82	27,4
Fonds voor Cultuurparticipatie	18	3,0
Stimuleringsfonds Creatieve Industrie	11	3,0
Nederlands Filmfonds	3	0,8
Nederlands Letterenfonds	8	1,2
Mondriaan Fonds	26	2,6
Totaal	148	38,0

Tabel 9 - Door Rijkscultuurfondsen verstrekte meerjarige subsidies (2009-2012)

	2009-2012	
	Aantal subsidies	Totaal subsidiebedrag (x €1.000.000)

Fonds Podiumkunsten	118	39,2
Fonds voor Cultuurparticipatie	26	5,0
Stimuleringsfonds Creatieve Industrie	-	-
Nederlands Filmfonds	-	-
Nederlands Letterenfonds	3	0,2
Mondriaan Fonds	27	2,3
Totaal	174	46,7

Noten:

1. Dit is inclusief 37 instellingen die in 2016 een positieve evaluatie kregen, maar pas in 2017 subsidie toegezegd kregen.

Bron:

- Gegevens aangeleverd door het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.
- Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (z.d.) '[Meerjarig gesubsidieerde instellingen](#)'. Op: www.ocwincijfers.nl. Laatst geraadpleegd op 27 september 2018.

Tabel 10 - Aandeel meerjarig verstrekte subsidies op de totale middelen van de Rijkscultuurfondsen in 2015

	Totale middelen (x €1.000.000)	Meerjarig verstrekte subsidies (x €1.000.000)	Aandeel meerjarig verstrekte subsidies op totale middelen
Fonds Podiumkunsten	47,5	26,3	55,4%
Fonds voor Cultuurparticipatie	14,7	3,0	20,4%
Stimuleringsfonds Creatieve Industrie	24,2	3,0	12,4%
Nederlands Filmfonds	51,1	0,8	1,6%
Nederlands Letterenfonds	10,8	1,4	13,0%
Mondriaan Fonds	29,7	2,6	8,8%
Totaal	178,0	37,1	20,8%

Bron:

- Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (2016) [Cultuur in beeld 2016](#). Den Haag: Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

5. Culturele crowdfunding

Tabel 11 - Overzicht crowdfunding voor creatieve projecten

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Aantal projecten	262	482	752	856	952	948	1003
Totaal opgehaald bedrag (x €1.000.000)	1,9	2,9	5,4	9,7	13,8	14,4	13,1
Totaal opgehaald bedrag – gecorrigeerd voor inflatie ¹ (x €1.000.000)	1,90	2,83	5,22	9,31	13,21	13,60	12,16

Noten:

1. Inflatiecorrectie op basis van prijspeil 2012.

Bron:

- Centraal Bureau voor de Statistiek (2018) [Consumentenprijzen; prijsindex 1900=100](#). Den Haag/Heerlen: Centraal Bureau voor de Statistiek.
- Cultuurindex Nederland (2018) '[Infographic: crowdfunding voor creatieve projecten](#)'. Op: www.cultuurindex.nl, 19 juli. Laatst geraadpleegd op 26 september 2018.
- Koren, Gijsbert (2013-2018) '[Crowdfunding in Nederland](#)'. Op: www.crowdfundingcijfers.nl. Laatst geraadpleegd op 16-01-2019.

Tabel 12 – Crowdfunding voor creatieve projecten in 2018, naar platform

	Opgehaald bedrag	Aantal projecten
Kickstarter (NL)	€4.472.978	146

voordekunst	€ 4.353.684	616
Indiegogo	€ 2.323.574	71
Cinecrowd	€ 638.979	95
Overig	€1.500.000	79

Bron:

- Cijfers verkregen via crowdfundingcijfers.nl en voordekunst.

Tabel 13 - Gedoneerde bedragen per sector op voordekunst (2015-2017)

Onderstaande cijfers zijn inclusief donaties voor projecten waarbij het streefbedrag niet is behaald. Wanneer een project minder dan 80 procent van zijn streefdoel haalt, krijgen donateurs hun geld terug. Wanneer 80 tot en met 99 procent behaald wordt, dient de projectleider een aangepast plan te presenteren, waarna donateurs kunnen kiezen of ze het project willen blijven ondersteunen, of liever hun geld terug willen.

	2015		2016		2017	
	Gedoneerd bedrag (€)	Aantal projecten	Gedoneerd bedrag (€)	Aantal projecten	Gedoneerd bedrag (€)	Aantal projecten
Beeldende kunst	527.094	101	376.410	91	380.749	84
Dans	52.182	18	166.220	31	119.669	23
Erfgoed	56.560	12	173.824	20	171.975	19
Film	433.968	46	549.686	68	170.727	36
Fotografie	214.754	40	379.285	69	369.197	62
Media	47.386	11	101.581	17	114.745	23
Muziek	1.018.830	233	1.335.532	266	1.384.553	272
Publicatie	433.859	69	501.410	83	361.586	76
Theater	630.385	138	465.487	107	537.347	125
Vormgeving	221.932	22	180.649	25	228.810	29
Totaal	3.636.950	690	4.230.084	777	3.839.358	749

Bron:

- Door voordekunst aangeleverde cijfers t.b.v. Van Aart et al. 2018.
- Aart, Kimberly van, Rogier Brom en Bjorn Schrijen (2018) 'Appendix. Facts and Figures on Culture and Cultural Policy in the Netherlands'. In: Edwin van Meerkerk en Quirijn Lennert van den Hoogen (red.) *Cultural Policy in the Polder*.

6. Particuliere fondsen

Het is niet bekend hoeveel particuliere fondsen precies aan cultuur geven. Van veel geldwervende fondsen zijn weliswaar gegevens bekend bij het Centraal Bureau Fondsenwerving, maar dit geldt niet voor vermogensfondsen. Hoewel zij in toenemende mate cijfers publiceren, zijn deze nog niet op geaggregeerd niveau beschikbaar.

Niettemin geven de auteurs van *Geven in Nederland* enig inzicht in het bedrag dat particuliere fondsen aan cultuur gaven in 2015. Daarvoor bekeken ze de cijfers van 625 geldwervende en hybride fondsen ('een belangrijk deel van geldwervende en hybride fondsen in Nederland') en van 72 van de grootste vermogensfondsen. Deze cijfers dekken daarmee niet het hele fondsenlandschap, maar wel een groot deel.

Welk aantal van deze fondsen aan cultuur doneerden, is niet bekend. Wel is duidelijk dat het in totaal om een bedrag van 219 miljoen euro ging. Dit bedrag overlapt echter voor een deel met de giften van huishoudens, nalatenschappen, kansspelen en bedrijven (opgenomen in paragraaf 8 van dit document). Zij doneren immers aan een fonds, dat het geld vervolgens besteedt. Om deze overlap te vermijden, is daarom ook gekeken naar de bestedingen die fondsen doen vanuit hun beleggingen of de opbrengsten van het vermogen. Deze cijfers zijn bekend voor 506 geldwervende fondsen, en 72 vermogensfondsen. In totaal bedroegen de bestedingen aan cultuur binnen deze groep 64 miljoen euro. Dit is – kortom – het totale bedrag dat fondsen aan cultuur uitgaven in 2015, minus het gedeelte daarvan dat door huishoudens, nalatenschappen, kansspelen en bedrijven werd gedoneerd.

Omdat de onderzochte groep fondsen in eerdere edities van *Geven in Nederland* afwijkt van die in de editie uit 2017, is geen consequente vergelijking door de tijd mogelijk.

Tabel 14 - Door particuliere fondsen aan cultuur besteed bedrag (2015)

	Bedrag (x €1.000.000)
Geldwervende fondsen	
Totaal aan cultuur besteed bedrag	145
Vanuit beleggingen aan cultuur besteed bedrag	9
Vermogensfondsen	
Totaal aan cultuur besteed bedrag	74
Vanuit opbrengst van het vermogen aan cultuur besteed bedrag	54
Totaal	
Totaal door fondsen aan cultuur besteed bedrag	219
Totaal door fondsen aan cultuur besteed bedrag uit beleggingen en opbrengsten vermogen	64 ¹

Noten:

1. Door afronding wijkt dit totaal af van de som van de onderliggende bedragen.

Bron:

- Bekkers, René, Theo N.M. Schuyt en Barbara Gouwenberg (red.) (2017) [Geven in Nederland 2017](#). Amsterdam: Lenthe.

7. Belastinguitgaven aan cultuur

Tabel 15 - Directe belastinguitgaven aan cultuur: belastinguitgaven in de belastingen op inkomen, winst en vermogen

	Directe belastinguitgaven aan cultuur (x €1.000.000)	Directe belastinguitgaven aan cultuur – gecorrigeerd voor inflatie ¹ (x €1.000.000)
2005	103	103,00
2007	124	120,72
2009	141	132,33
2011	113	102,34
2013	93	80,17
2015	102	86,54

Tabel 16 – Indirecte belastinguitgaven aan cultuur: belastinguitgaven in de kostprijsverhogende belastingen

	Indirecte belastinguitgaven aan cultuur (x €1.000.000)	Indirecte belastinguitgaven aan cultuur – gecorrigeerd voor inflatie ¹ (x €1.000.000)
2005	720	720,00
2007	832	809,98
2009	862	809,02
2011	655	593,21
2013	837	721,51
2015	850	721,14

Noten:

1. Inflatiecorrectie op basis van prijspeil 2005.

Bron:

- Centraal Bureau voor de Statistiek (2018) [Consumentenprijzen; prijsindex 1900=100](#). Den Haag/Heerlen: Centraal Bureau voor de Statistiek.
- Cultuurindex Nederland (2017) '[Directe belastinguitgaven cultuur](#)'. Op: www.cultuurindex.nl. Laatst geraadpleegd op 27 september 2018.
- Miljoenennota's 2007-2016, bewerking door Sigrid Hemels en Henk Vinken.

Tabel 17 – Ontwikkeling gebruik culturele multiplier binnen de Geefwet in de giftenaftrek.

	2012	2013	2014	2015	2016
Aantal huishoudens met multiplier (x 1.000)	112	114	97	106	108
Totaalbedrag multiplier (in € mln)	24,5	24,5	17,3	16,6	18,2
Kosten multiplier (in € mln)	9,8	9,8	6,9	6,0	6,4

Bron:

- Dialogic (2012-2014) en Ministerie van Financiën (2015-2016), bewerking Boekmanstichting.

8. Giften aan cultuur

Tabel 18 - Totaal aantal giften aan cultuur, in miljoenen euro's

Zonder inflatiecorrectie

	1997	1999	2001	2003	2005	2007	2009	2011	2013	2015
Huishoudens ²	30	32	39	26	37	24	33	26	59	36
Nalatenschappen ³	-	1	5	11	2	7	2	6	3	7
Fondsen ³	16	25	22	35	125	82	76	69	79	64
Bedrijven ²	49	116	274	516	135	235	296	124	80	219
Kansspelen	-	-	-	26	33	38	46	68	63	59
Totaal	95	174	340	614	332	386	453	293	284	384

Met inflatiecorrectie¹

	1997	1999	2001	2003	2005	2007	2009	2011	2013	2015
--	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------

Huishoudens ²	30,0	30,7	34,9	22,1	30,5	19,3	25,5	19,4	41,9	25,2
Nalatenschappen ³	0,0	1,0	4,5	9,3	1,6	5,6	1,5	4,5	2,1	4,9
Fondsen ³	16,0	24,0	19,7	29,7	103,0	65,8	58,8	51,5	56,1	44,8
Bedrijven ²	49,0	111,4	245,4	437,7	111,3	188,6	229,0	92,6	56,8	153,1
Kansspelen	0,0	0,0	0,0	22,1	27,2	30,5	35,6	50,8	44,8	41,3
Totaal	95,0	167,1	304,5	520,9	273,7	309,8	350,4	218,7	201,8	268,5

Noten:

1. Inflatiecorrectie op basis prijspeil 1997.
2. De bedragen voor huishoudens en bedrijven zijn gebaseerd op een steekproef, die vervolgens is gegeneraliseerd voor de gehele populatie. De cijfers over huishoudens zijn exclusief vermogende huishoudens. Zouden die er wel bijgeteld worden, dan zou het totaal aantal donaties van huishoudens in 2015 uitkomen op 162 miljoen euro.
3. Voor fondsen en nalatenschappen was het door het ontbreken van een steekproefkader niet mogelijk te generaliseren naar de volledige populatie. De cijfers over de fondsen zijn 'een optelsom van de bijdragen uit de opbrengsten van het vermogen van vermogensfondsen (N=72) en geldwervende fondsen (N=506)' (Bekkers et al. 2017, 241).

Bron:

- Bekkers, René, Theo N.M. Schuyt en Barbara Gouwenberg (red.) (2018) *Geven in Nederland 2017*. Amsterdam: Lenthe.
- Centraal Bureau voor de Statistiek (2018) [Consumentenprijzen; prijsindex 1900=100](#). Den Haag/Heerlen: Centraal Bureau voor de Statistiek.

9. Sponsorbedragen BIS-instellingen

Tabel 19 - Overzicht sponsorbedragen BIS-instellingen

	Aantal instellingen	Totaal sponsorbedrag	Gemiddeld sponsorbedrag
Beeldende kunst	9	€ 1.165.090	€ 129.454
Postacademische instellingen	3	€ 1.134.107	€ 378.036
Presentatie-instellingen	6	€ 30.983	€ 5.164
Bovensectorale instellingen	4	€ 0	€ 0

Creatieve industrie	1	€ 0	€ 0
Ondersteunende instellingen	1	€ 0	€ 0
Film	5	€ 2.324.341	€ 464.868
Festivals	4	€ 1.843.538	€ 460.885
Ondersteunende instellingen	1	€ 480.803	€ 480.803
Letteren	3	€ 79.830	€ 26.610
Ondersteunende instellingen	3	€ 79.830	€ 26.610
Musea	26	€ 7.507.685	€ 288.757
Musea	25	€ 7.502.685	€ 300.107
Ondersteunende instellingen	1	€ 5.000	€ 5.000
Podiumkunsten	41	€ 5.682.205	€ 138.591
Dans	4	€ 1.771.092	€ 442.773
Festivals	3	€ 165.936	€ 55.312
Jeugdtheater	9	€ 27.058	€ 3.006
Opera	4	€ 1.110.180	€ 277.545
Productiehuizen	2	€ 20.000	€ 10.000
Symfonieorkesten	10	€ 1.487.493	€ 148.749
Theater	9	€ 1.100.446	€ 122.272
Totaal	89	€ 16.759.151	€ 188.305

Bron:

- Cijfers aangeleverd door het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

10. Publieksinkomsten en inkomsten uit verkoop

Het is niet mogelijk om een compleet beeld te geven van inkomsten die in de cultuursector worden gegenereerd door zaken als kaartverkoop en opbrengsten uit verkoop van culturele goederen. In een overzicht van financieringsstromen in de sector is het echter van belang om deze wel een plaats te geven. Er is daarom een overzicht gegeven van de data die wel beschikbaar zijn, wetende dat dit een incompleet beeld geeft.

Tabel 20 - Overzicht publieksinkomsten en inkomsten uit verkoop 2017

	mln €	
Publieksinkomsten musea ^a	241	930
Publieksinkomsten podia ^b	328	
Publieksinkomsten bioscopen ^c	302	
Inkomsten uit gebruikers bibliotheken ^{1, d}	59	
Binnenlandse omzet Video On Demand ^e	261	1.027
Omzet fysieke filmdragers ^e	65	
Omzet Nederlandse muziekindustrie fysiek ^f	55	
Omzet Nederlandse muziekindustrie digitaal ^f	116	
Omzet boekenvak ^g	530	
Inkomsten horeca en winkel musea ^a	89	231
Omzet horeca en pachtopbrengsten podia ^b	124	
Baten in verband met doorberekening bibliotheken ^d	17	
Verkoop beeldende kunst ²	-	-
Overige inkomsten presentatieinstellingen ³	-	-

Noten:

1. Inclusief mobiele diensten.
2. Van galeries voor hedendaagse kunst is alleen de gemiddelde omzet bekend over 2016, deze bedraagt €282.000. In 2009 was dit nog €377.000 (Jong, Ph. de en L. Wolters, *Galleries in Nederland, sectoronderzoek september 2017*, NGA/APE/Aemuse).
3. Geen mogelijkheden voor een voldoende volledig beeld.

Bron:

- a. CBS Statline [Musea; bedrijfsopbrengsten en -kosten](#).
- b. CBS Statline [Professionele podiumkunsten; werkgelegenheid, baten en lasten](#).
- c. NVBF (2018) *Jaarverslag 2017*.
- d. CBS [Statline Openbare bibliotheken](#).
- e. Nederlands Filmfonds (2018), *Film Facts and Figures 2018*.
- f. Boekmanstichting (2018), '(inter)nationale muziekindustrie in de plus in 2017'. Op: www.boekman.nl. Laatst geraadpleegd op 18 maart 2019.
- g. KVB Boekwerk (2018), 'Verkoopcijfers 2017'. Op: www.kvbboekwerk.nl. Laatst geraadpleegd op 18 maart 2019.